

Program merytoryczny Konkursu Polonistycznego dla uczniów gimnazjum w roku 2009/2010

Celem Konkursu Polonistycznego jest pogłębianie i poszerzanie humanistycznych zainteresowań oraz uzdolnień uczniów, rozbudzanie twórczego myślenia, wrażliwości estetycznej, a także rozwijanie umiejętności językowych.

Temat przewodni konkursu: „Motyw dialogu w kulturze i jego funkcje” – będzie inspiracją do opracowania zadań konkursowych. Temat ten należy rozumieć jako dialog z tradycją, z wybranym tekstem kultury, jako wymianę myśli, poglądów i uczuć, jako specyficzną formę wypowiedzi oraz jako wyznacznik danego gatunku literackiego, np. dialog filozoficzny, dramatyczny, liryczny i publicystyczny.

Uczniowie biorący udział w Konkursie Polonistycznym powinni spełniać następujące wymagania:

1. Zapoznać się z tekstami literackimi ujętymi w Podstawie programowej dla gimnazjum, a ponadto z zestawem lektur zamieszczonym w programie merytorycznym Konkursu Polonistycznego.
2. Wykazać się znajomością zagadnień z zakresu teorii literatury określonych w podstawie programowej gimnazjum.
3. Swobodnie, płynnie i logicznie wypowiadać się w formie pisemnej na temat lektur i innych tekstów kultury, własnych przeżyć, zainteresowań, zdarzeń z życia codziennego w różnych formach (np. rozprawka, list, recenzja, przemówienie, głos w dyskusji, esej, felieton, reportaż, kartka z pamiętnika, opis postaci, przedmiotu obrazu, sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opowiadanie, charakterystyka, wywiad, artykuł informacyjny, polemiczny, dialog, monolog).
4. Poprawnie zredagować krótką formę wypowiedzi o charakterze użytkowym (np. ogłoszenie, instrukcja obsługi, przepis, hasło słownikowe i encyklopedyczne, życzenia, notatkę, streszczenie, podanie, zaproszenie, afisz, dedykację, tekst reklamowy, protokół, życiorys, cv, list motywacyjny opinię, podziękowanie).
5. Wykazać się umiejętnością wyrażenia i uzasadnienia własnych opinii przy zastosowaniu odpowiedniej argumentacji i podstawowych pojęć retorycznych.
6. Tworzyć teksty poprawne kompozycyjnie, w których środki językowe zastosowane są celowo oraz przestrzegane są zasady gramatyczne, ortograficzne i interpunkcyjne.
7. Wykazać się wiedzą o języku, jego budowie i funkcjonowaniu.
8. Posługiwać się podstawowymi terminami związanymi z teatrem, filmem, literaturą, plastyką, prasą, radiem i telewizją.
9. Trafnie opisywać elementy dzieła literackiego, teatralnego, malarskiego i filmowego, zwracając uwagę na różnorodność form przekazu, wykorzystane przez twórców środki artystyczne, kategorie estetyczne (np. ironia, sarkazm, groteska, nonsens oraz język symboli).

10. Wykazać się umiejętnością samodzielnej analizy i interpretacji utworu lirycznego, epickiego oraz dramatycznego, a także umiejętnością analizowania różnych tekstów kultury; w tym zakresie szczególnie:
  - a. rozpoznawać symbol, alegorię, metaforę, ironię, pytanie retoryczne, puentę i wykorzystywać je w interpretacji;
  - b. wskazywać zabiegi językowej ekspresji, np. powtórzenie, zdrobnienia, zgrubienia, eufemizmy;
  - c. określać funkcje środków stylistycznych;
  - d. rozpoznawać i charakteryzować rodzaje i gatunki literackie;
  - e. wskazywać elementy dramatu, takie jak akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;
  - f. rozpoznawać różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastykę, groteskę;
  - g. przedstawiać propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i przekonująco ją uzasadnić;
  - h. uwzględnić w interpretacji potrzebne konteksty, np. historyczny, kulturowy i biograficzny;
  - i. wskazywać różne konwencje literackie.
11. Zauważać związki literatury z innymi dziedzinami sztuki i wyrażać własne sądy o tych związkach.
12. Dostrzegać ciągłość rozwoju kultury i związków teraźniejszości z przeszłością.
13. Wykazać się podstawową wiedzą związaną z historią teatru.
14. Posługiwać się pojęciami związanymi z teatrem.

Ocenie będą podlegały również wiadomości i umiejętności opisane w standardach wymagań egzaminacyjnych z zakresu przedmiotów humanistycznych po trzeciej klasie gimnazjum dotyczących:

- czytania i odbioru tekstów kultury
- tworzenia własnego tekstu

WYKAZ LEKTUR

We wszystkich etapach Konkursu Polonistycznego uczestników obowiązuje znajomość tekstów ujętych w podstawie programowej dla uczniów gimnazjum.

Zaleca się też znajomość proponowanych przez nas tekstów kultury:

Teksty kultury - konkurs gimnazjalny

Utworki literackie (etap I - szkolny)

Biblia: Stary Testament, Rdz 3 - Upadek pierwszych ludzi

„Romantyczność” A. Mickiewicz

„Rozmowa liryczna” K. I. Gałczyński

„Colloquium niedzielne na ulicy” J. Tuwim

„Rozmowa z kamieniem” W. Szymborska

„Stary Prometeusz” Z. Herbert

„Miłość” Cz. Miłosz

„List do ludożerców” T. Różewicz

„Powiedzcie to dalej” J. Twardowski

„Kamizelka” B. Prus

„O co pytają nas wielcy filozofowie? L. Kołakowski (4 frag.: Sokrates, Platon, Arystoteles, Święty Augustyn),

„Prawiek i inne czasy” O. Tokarczuk (frag. „Czas Prawieku”)

„Poczwarka” D. Terakowska (rozdział: „Dzień pierwszy - księga”)

„Świętoszek” Molier

Utworki literackie (etap 2 - rejonowy)

Biblia: Stary Testament: Ks. Hioba

„Hymn” („Smutno mi, Boże”) J. Słowacki

„Mieszkańcy” J. Tuwim

„Ballady i romanse” W. Broniewski

„Próba rozwiązania mitologii” Z. Herbert

„Wieża Babel” W. Szymborska

„W pewnym wieku” Cz. Miłosz

„Powrót" T. Różewicz

„Widokówka z tego świata" S. Barańczak

„Uczta" Platon

„Żywy telegraf" B. Prus

„Dzień listopadowy" J. Iwaszkiewicz

„Mały książę" A. Exupery

„Odprawa posłów greckich" J. Kochanowski

Utwory literackie (etap 3 - wojewódzki)

Biblia: Nowy Testament: Przypowieść o synu mamotrawnym;

„Ostatni despotyzm" C. K. Norwid

„Urszula Kochanowska" B. Leśmian

„Głos wewnętrzny" Z. Herbert

„Milczenie roślin" W. Szymborska

„Sens" Cz. Miłosz

„Z ust do ust" T. Różewicz

„Garden party" S. Barańczak

„Zawsze kiedy chcę żyć krzyczę" H. Poświatowska

„Mendel Gdański" M. Konopnicka

„Kubuś Fatalista i jego pan" F. Diderot (frag.)

„Zdażyć przed Panem Bogiem" H. Krall

„Mistrz i Małgorzata" M. Bułhakow (frag.. rozdz. II, XVI, XXVI)

„Otello" W. Szekspir

„Tango" S. Mrozek

Dzieła malarskie (etap 2 i 3 - rejonowy i wojewódzki)

Masaccio „Grosz czynszowy" (1401 - 1428)

Leonardo da Vinci „Ostatnia wieczerza" (1452 - 1519)

Rafael „Szkoła ateńska" (1483 - 1520)

Bruegel „Wieża Babel" (1528-1569)

Rembrandt „Powrót syna mamotrawnego" (1606 - 1669)

Manet „Śniadanie na trawie" (1832 - 1883)

Matejko „Kazanie Skargi" (1838 - 1893)

Gauguin „Skąd przychodzimy? Czym jesteśmy? Dokąd idziemy?" (1848- 1903)

Matisse „Rozmowa"(1869 - 1954)

Renoir „Śniadanie wiosłarzy" (1841-1919)

Weiss „Demon" (1875 - 1950)

Hopper „Nocni włóczędzy" (1882 - 1967)

Filmy (etap 2 i 3 - rejonowy i wojewódzki)

„Rejs" reż. M. Piwowski, Polska 1970

„Yesterday" reż. R. Piwowarski, Polska 1984

"Dekalog I" reż. K. Kieślowski, Polska 1988

„Wiedźmin" reż. M. Brodzki, Polska 2001

„Edi" reż. P. Trzaskalski, Polska 2002

„Casablanca" reż. M. Curtiz, USA 1942

„Amadeusz" reż. M. Forman, USA 1984

"Imię róży" reż. J. Annaud, Francja, Włochy, Niemcy 1986

„Prosta historia" reż. D. Lynch, USA 1999

„Troja" reż. W. Petersen, USA 2004

Zatwierdzam
Mazowiecki Kurator Oświaty
/-/
mgr inż. Karol Semik